

دغدغه‌هایی که با ادغام وزارتخانه بازرگانی و صنایع و معادن برطرف شد

دکتر مهدی فتح‌اله، رئیس موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

گسترش صنعت

سیاستگذاری در حوزه‌های تولیدات صادرات‌گرا تحت یک وزارتخانه، تصمیمی منطقی و اصولی بود که در این برهه از زمان اتخاذ شد. این امر موجب ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری و انسجام در سیاستگذاریها شد. در این مسیر لازمه سیاست‌گذاریها شناسایی و برطرف کردن تعارضات احتمالی است. برخی از این تعارضات عبارتند از تنظیم بازار کالا و خدمات و حمایت از تولید، عدم تطابق تولید با نیاز بازارهای خارجی، تضاد منافع حمایتی وزارت بازرگانی و صنایع و معادن سابق، وجود موازی‌کاری و عدم همسویی سیاست‌های تولیدی و تجاری، اتخاذ سیاست‌های تعرفه‌ای و حرکت برخلاف روند جهانی.

ادغام دو وزارتخانه «بازرگانی» و «صنایع و معادن» سبب شد که با یکپارچه‌سازی تولید و تجارت از این تضادها و چالشها کاسته شود. بر این اساس، اهداف کلی در راستای یکپارچه‌سازی تولید و تجارت را می‌توان در هماهنگی و یکپارچه‌سازی سیاست‌های صنعتی و تجاری کشور، هدفمندسازی سیاست‌های حمایتی و هدایتی به‌منظور تقویت مزیت‌های نسبی و رقابتی و توانمندسازی بخش خصوصی و کاهش و حذف تصدی‌گری دولتی در حوزه بازرگانی و صنعت، بسترسازی برای حضور بیشتر بخش خصوصی، تعاونی و حمایت از توسعه و توانمندسازی تشکلهای در بخش‌های بازرگانی و صنعت در راستای اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ یافت.

در یک ارزیابی کلی می‌توان بیان کرد که ادغام دو وزارتخانه موجب اعتلای بخش صنعت و معدن و تجارت کشور شده است. چرا که توسعه زیرساخت‌های تجاری کشور مورد توجه وزارت بازرگانی سابق و توسعه صنعتی نیز مورد توجه وزارت صنایع و معادن سابق بوده است که اولی در قالب آمایش تجاری و دومی در قالب آمایش صنعتی مطرح شده است و با تلفیق آمایش تجاری و صنعتی اهداف ترسیم شده برای این دو بخش بسیار زودتر از موعد مقرر تحقق خواهد یافت.

در ارزیابی تحقق اهداف یاد شده اشاره می‌شود که دو مقوله تولید و تجارت چنان در هم تنیده اند که اساساً نمی‌توان بین آنها تفکیکی قائل شد. تولید یک محصول، نیازمند فراهم شدن مقدماتی

است، از مهم ترین این مقدمات توجه به نیاز بازار و تامین مواد اولیه است که هر دوی این اوامر در حیطه فعالیت های بازرگانی موضوعیت پیدا می کند. این ارتباط تنگاتنگ پس از پایان یافتن فرایند تولید محصول نیز ادامه می یابد، بطوری که محصول تولیدی جز از طریق ساز و کارها و فرایندهای تجاری به بازار راه نمی یابد و بدیهی است در این چرخه مواردی همچون خدمات پس از فروش نیز موضوعیت می یابد. بر این اساس پیداست که ابتدا و انتهای حلقه تولید به حلقه ای به نام تجارت می رسد و طبیعی است که با سیاستگذاری مناسب و یکپارچه در وزارتخانه جدید می رود که تضادها و تقابل هایی که مولود طبیعی مرزبندی بین تولید و تجارت بود از بین برود. یکی از مشهودترین این تقابل ها، موضوع حمایت از مصرف کننده و تولید کننده در تعیین تعرفه هاست که هر یک از وزارتخانه های سابق در راستای عمل به وظایف و مأموریت هایشان، یکی در حمایت از مصرف کننده حامی کاهش تعرفه ها و دیگری در حمایت از تولید داخلی، حامی افزایش آن بود. در این راستا آمار مربوط به افزایش صادرات غیرنفتی در سال گذشته حاکی از موثر بودن هماهنگی بین سیاستهای تولیدی و تجاری می باشد.

همچنین با ادغام دو وزارتخانه صنایع و معادن و بازرگانی فضای مناسب در راستای استفاده بهینه از ظرفیت های ملی ایجاد شده و سیاست های تولیدی و تجاری کشور از انسجام بیشتری برخوردار شده است. البته تدوین استراتژی ها و سیاست های وزارتخانه صنعت، معدن تجارت باید به گونه ای هدفگذاری شده تا بتوان با ایجاد فضایی انگیزشی و تشویقی، تولید کنندگان را به سمت افزایش بهره وری و بالابردن توان رقابت در بازارهای جهانی سوق دهد.